

SENELIAI IR SENOLIAI

Katechezė ruošiantis X Pasauliniam šeimų susitikimui
Romoje, 2022 m. birželio 22–26 d.

6-OJI KATECHEZĖ: SENELIAI IR SENOLIAI

Seneliai ir senoliai

Seneliai ir senoliai taip pat yra mūsų šeimų dalis.

Šiais laikais įsigalėjusi *išmetimo kultūra* yra linkusi senolius laikyti visuomenei nesvarbiais ar net nereikšmingais. **Tačiau senatvė yra papildomas laikas atsiliiepti į Dievo kvietimą.** Tai tikrai naujas, kitoks ir tam tikrais aspektais labiau suaugęs ir brandus atsiliepimas.

Pašaukimas mylėti yra Dievo kvietimas kiekviename mūsų gyvenimo etape. Tai reiškia, kad ir seneliai bei senoliai yra pašaukti išgyventi savo santykio su Viešpačiu malonę per santykius su sūnumis bei dukterimis, anūkais, jaunimu ir vaikais.

Atsiliepiama į šį kvietimą dviem kryptimis: viena susijusi su tuo, **ką jie gali pasiūlyti kitiems** per savo patirtį, kantrybę ir išmintį; kita – su tuo, **ką jie gali gauti iš kitų** būdami pažeidžiami, silpni ir reikalingi pagalbos.

Tokiu būdu senoliai sau patiems ir tiems, kurie su jais turi santykį, suteikia dar vieną progą žmogiškam, autentiškam ir brandžiam augimui.

Tapti senoliais yra sunku

Negalime slėpti, kaip sunku yra tapti senoliais.

Kai kam tai pilna kartėlio ir liūdesio patirtis, ypač tuomet, jei ji susijusi su ligomis ar patologijomis, kurios anksčiau įprastą veiklą padaro sudėtingą. Kartais senatvės laikas pažymėtas ir gedulo dėl savo sutuoktinio, su kuriuo buvo praleista didžioji gyvenimo dalis, netekties.

Tam tikra prasme senatvės laikas, kuriam būdingi paprasti ir įprasti kasdieniai reikalai, išgyvenami slaptoje, tyloje ir, regis, nereikšmingai pasaulio istorijos kontekste, taip pat gali būti palyginamas su Šventosios Nazareto Šimos gyvenimu.

Be to, senatvė yra tas laikas, kai išgyvenamas maldos ir dialogo su Dievu troškimas, kadangi senoliams labiau reikia pagalbos ir jie yra labiau priklausomi nuo kitų. Tai neabejotinai yra privilegijuotas ir palankus *malonės* ir *šventėjimo* laikas.

„Tai mes esame senoliai“

„Bažnyčia negali ir nenori taikstyti su nekantrumo mentalitetu, tuo labiau abejingumu ar panieka senatvei. Turime žadinti sutelktinį dėkingumo, pripažinimo, svetingumo suvokimą, kad senas žmogus jaustųsi esąs gyva bendruomenės dalis.

Senoliai – vyrai ir moterys, tėvai ir motinos, kurie prieš mus ėjo mūsų keliu, gyveno mūsų namuose, dalyvavo kasdienėje kovoje dėl gyvenimo orumo. Tai vyrai ir moterys, iš kurių daug gavome. Senas žmogus nėra kažkas svetima. Tai mes patys: juk netrukus arba tolesnėje ateityje, tačiau bet kuriuo atveju neišvengiamai pasensime visi, net jei apie tai negalvojame. Jei neišmoksime tinkamai elgtis su senais žmonėmis, panašiai bus elgiamasi ir su mumis.”¹

1 Popiežius PRANCIŠKUS, Bendrosios audiencijos katechezė, trečiadienis, 2015 03 4

Senatvė: malonės ir misijos laikas

„**Viešpats mūsų niekuomet nenušalina.** Jis mus kviečia jį sekti kiekviename gyvenimo tarpsnyje, o **senatvė taip pat apima malonę ir misiją**, tikrą pašaukimą iš Viešpaties.

Senatvė yra pašaukimas. Dar neatėjo laikas ‚įkelti irklus į valtį‘. Neabejotinai šis gyvenimo laikotarpis skiriasi nuo ankstesnių; tačiau turime iš dalies jį patys ‚išrasti‘, nes mūsų visuomenės dvasiškai ir moraliai nėra pasirengusios pripažinti šio gyvenimo etapo tikros vertės. Kažkada iš tikrųjų nebuvo įprastas dalykas disponuoti savo laiku; šiandien tai įgauti didesnę mastą. Taip pat krikščioniškasis dvasingumas su tuo susidūrė tarsi nelauktai; dabar siekiama formuoti pagyvenusių asmenų dvasingumo apmatų. Tačiau, ačiū Dievui, netrūksta senyvų šventųjų, vyrų ir moterų, liudijimų.“²

„Pasibaigus Mozės Įstatymo nustatytoms apšalyimo dienoms, [Juozapas ir Marija] nunešė kūdikį į Jeruzalę paaukoti Viešpačiui, kaip parašyta Viešpaties Įstatyme [...]. Jeruzalėje gyveno žmogus, vardu Simeonas. Jis buvo teišus ir dievobaimingas vyras, laukiantis Izraelio paguodos, ir Šventoji Dvasia buvo su juo. Jam buvo Šventosios Dvasios apreikštata, kad jis nemirsiąs, kol pamatysiąs Viešpaties Mesiją. Šventosios Dvasios paragintas, jis atėjo dabar į šventyklą. Įnešant gimdytojams kūdikį Jėzų, kad pasielgtų, kaip Įstatymas reikalauja, Simeonas jį paėmė į rankas, šlovino Dievą ir sakė:

„Dabar gali, Valdove, kaip buvai žadėjęs,
leisti savo tarnui ramiai iškeliauti,
nes mano akys išvydo Tavo išgelbėjimą,
kurį tu prirengi visų tautų akivaizdoje:
šviesą pagonims apšviesti
ir tavosios Izraelio tautos garbę‘.

Kūdikio tėvas ir motina stebėjosi tuo, kas buvo apie jį kalbama. O Simeonas palaimino juos ir tarė motinai Marijai: ‚Štai šis skirtas daugelio Izraelyje nupuolimui ir atsikėlimui. Jis bus prieštaravimo ženklas, ir tavo pačios sielą pervers kalavijas, – kad būtų atskleistos daugelio širdžių mintys‘.

2 Popiežius PRANCIŠKUS, Bendrosios audiencijos katechezė, Šv. Petro aikštė, trečiadienis, 2015 03 11

Ten buvo ir pranašė Ona, Fanuelio duktė iš Asero giminės. Ji buvo visiškai susenusi. Po mergystės ji išgyveno septynerius metus su vyru, o paskui našlaudama sulaukė aštuoniasdešimt ketverių metų. Ji nesitraukdavo iš šventyklos, tarnaudama Dievui per dienas ir naktis pasninkais bei maldomis. Ir ji, tuo pat metu priėjusi, šlovino Dievą ir kalbėjo apie kūdikį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo“ (Lk 2, 22–38).

Maldos poetai

„Evangelija pasakoja, kad [Simeonas ir Ona] kasdien labai ištikimai laukė Dievo atėjimo daug metų. Labai troško išvysti tą dieną, įžvelgti ženklus, pajusti pradžių. Galbūt jie buvo ir šiek tiek susitaikę su mintimi, kad teks numirti to nesulaukus; vis dėlto tas ilgas laukimas pripildė visą jų gyvenimą, ir jie neturėjo svarbesnių užsiėmimų, kaip tik laukti Viešpaties ir melstis. Tačiau kai Marija su Juozapu atvyko į šventyklą įvykdyti Įstatymo reikalavimo, Simeonas ir Ona tuoj pat sujudo įkvėpti Šventosios Dvasios (plg. Lk 2, 27). Per vieną akimirką išnyko amžiaus ir laukimo našta. Jie atpažino Kūdikį ir atrado naujų jėgų naujai užduočiai: dėkoti už šį Dievo ženklą ir liudyti apie jį. Simeonas spontaniškai giedoja džiaugsmo himną (plg. Lk 2, 29–32) – tuo metu jis tapo poetu, o Ona pirmąją Jėzaus skelbėja: „Kalbėjo apie kūdikį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo“ (Lk 2, 38).

Brangūs seneliai, brangūs pagyvenę žmonės, sekime šių ypatingų senelių pėdomis! Ir mes tapkime šiek tiek maldos poetais: skonėkimės ieškodami savų žodžių, savinkimės tuos, kurių mus moko Dievo žodis. **Senelių ir pagyvenusių žmonių malda yra didelė dovana Bažnyčiai!** Tai turtas! Tai taip pat didelė išminties injekcija visai žmonių visuomenei: pirmiausia tiems, kurie pernelyg užsiėmę, pernelyg įsitraukę, pernelyg išsiblaškę. Vis dėlto kas nors turi taip pat už juos šlovinti, giedoti apie Dievo ženklus, skelbti Dievo ženklus, melstis už juos! [...] Didis praėjusio amžiaus tikintysis Olivier Clement'as, priklausęs ortodoksų tradicijai, sakė: „Civilizacija, kurioje žmonės nesimeldžia, yra civilizacija, kurioje senatvė nebeturi prasmės. Tai baisu, pirmiausia mums reikia besimeldžiančių senų žmonių, nes senatvė tam mums duodama“. Mums reikia besimeldžiančių senų žmonių, nes senatvė mums duota būtent dėl to. Senų žmonių malda yra gražus dalykas.”³

³ Popiežius PRANCIŠKUS, Bendrosios audiencijos katechezė, Šv. Petro aikštė, trečiadienis, 2015 03 11

Patartina palikti laiko, kad kiekvienas galėtų vėl perskaityti katechezę, stabteldamas prie to, kas ypatingai suskamba širdyje.

Pasiūlymai apmąstymui poroje / šeimoje

- Kartu perskaitykime ir apmąstykite popiežiaus Pranciškaus žinių seneliams ir pagyvenusiems žmonėms:
<https://lietuosseimoscentras.lt/wp-content/uploads/2021/07/Popieziaus-laiskas-seneliams-1.pdf>
- Pagalvokime kaip šeima, kokiems pagyvenusiems žmonėms galėtume padovanoti popiežiaus Pranciškaus žinią.

Pasiūlymai apmąstymui bendruomenėje

- Į šį susitikimą pakviškime taip pat senelius bei pagyvenusius žmones.
- Ką mes jau darome kaip bendruomenė, kad įtrauktume senelius ir pagyvenusius žmones? Ką dar galėtume padaryti?
- Įtraukdami ir jaunus žmones, susiorganizuokime asmeniškai nunešti popiežiaus Pranciškaus žinią mūsų bendruomenės pagyvenusiems žmonėms.

Pagilinizimui

<https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/pranciskus/audiencijos/2015-03-04>

<https://eis.katalikai.lt/vb/popieziai/pranciskus/audiencijos/2015-03-11>

Popiežiaus Pranciškaus Žinia Pasaulinės senelių ir pagyvenusių žmonių dienos proga:

<https://lietuvosseimoscentras.lt/wp-content/uploads/2021/07/Popieziaus-laiskas-seneliams-1.pdf>

Malda minint Pasaulinę senelių ir pagyvenusių žmonių dieną:

<https://lietuvosseimoscentras.lt/wp-content/uploads/2021/07/Popieziaus-malda-seneliams.pdf>

Dėkoju Tau, Viešpatie,
už Tavo artumo paguodą:
vienatvėje Tu esi mano viltis ir
pasitikėjimo ramstis;
nuo pat jaunystės esi mano uola
ir mano tvirtovė!

Dėkoju, kad dovanojai man šeimą
ir palaiminai ilgą gyvenimą.

Dėkoju Tau už džiaugsmo ir už sunkumų
momentus,
už išsipildžiusias svajones ir už tas,
kurios dar išsipildys.

Dėkoju už šitą laiką, kuriame kvieti
nešti vaisių nauju būdu.

O Viešpatie, sustiprink mano tikėjimą,
padaryk mane savo ramybės įrankiu;
mokyk apkabinti kenčiančius labiau už
mane,

paragink niekada nesiliauti svajoti
ir pasakoti apie Tavo stebuklus
ateinančioms kartoms.

Saugok ir vesk popiežių Pranciškų ir
Bažnyčią,
kad Evangelijos šviesa pasiektų žemės
pakraščius.

Siųsk savo Dvasią, o Viešpatie, kad
atnaujintų pasaulį,
kad nurimtų pandemijos audra,
kad vargšai būtų paguosti ir liautųsi
karai.

Palaikyk mane silpnume
ir leisk pilnatviškai išgyventi
kiekvieną momentą, kurį man dovanoji,
su tikrumu, kad Tu esi su manimi
kiekvieną dieną
iki pasaulio pabaigos.
Amen.

Dangiškasis Tėve,

ateiname Tavo akivaizdon padėkoti
už didžiąją šeimos dovaną.

Meldžiame Tave už visas Santuokos
sakramentu pašventintas šeimas.
Tegul kiekvieną dieną jos iš naujo
atranda gautas malones,
ir kaip mažosios namų Bažnyčios
teliudija Tavo buvimą ir meilę,
kuria Kristus myli Bažnyčią.

Meldžiame Tave už visas šeimas, kurios
susiduria su sunkumais ir kančia
dėl ligų ar vien Tau žinomų aplinkybių.
Palaikyk jas ir padėk suprasti šventumo
kelią, į kurį jas kvieti,
kad jos patirtų begalinį Tavo
gailestingumą ir rastų naujų būdų augti
meilėje.

Meldžiame Tave už vaikus ir jaunimą.
Lai jie sutiks Tave ir džiaugsmingai
atsilieps į pašaukimą,
kurį Tu jiems numatei.

Meldžiamės už jų tėvus bei senelius.
Tegu jie žino, kad yra Dievo tėvystės ir
motinystės ženklai,
kai rūpinasi vaikais, kurių kūnus ir
dvasią Tu jiems patikėjai,
taip pat ir per brolystės patirtį, kurią
šeima gali duoti pasauliui.

Viešpatie, suteik, kad kiekviena šeima
ypatingą savo pašaukimą į šventumą
Bažnyčioje išgyventų kaip kvietimą
tapti misionieriško uolumo kupiniais
mokiniais, tarnautų gyvybei ir taikai,
bendrustėje su mūsų kunigais,
pašvęstojo gyvenimo nariais
ir visais pašaukimais Bažnyčioje.

+ + +

Palaimink Pasaulinį šeimų susitikimą.
Amen.